

A spanyol nemzeti könyvtár számítógépesítése

Carlos Ruíz – Xavier Agenjo

Bármely számítógépesítési folyamat legfontosabb feltétele a gépesítendő terület minél mélyebb előzetes ismerete: a tevékenység céljának, a kialakítandó szolgáltatásoknak és a rendszer belső működésének pontos meghatározása. Egy könyvtár számítógépesítésének jellemző sajátossága, hogy valamennyi tevékenysége már eleve az információ körül forog, hiszen a könyvtár információt (szöveges, grafikus és hangzó információt) gyűjt, tárol és szolgáltat. Az információ szolgáltatása, illetve annak „fogyasztása” nem jár együtt az információ tényleges fogyasztásával. A könyvtár által kínált információ nem egyetlen felhasználóé, mert meghatározatlan számú további személy kaphatja meg, használhatja fel az információt anélkül, hogy az eredeti termék fogyna vagy eltűnne. E ténynek számos fontos technikai és jogi vonzata van, s ez még nem minden. A könyvtárban a közvetlen információ elsődleges szerepe mellett fontos az információról szóló, azaz a másodlagos (másodfokú) információ is, amely nemcsak olyan közbülső terméként jelenik meg, amely az alapinformációk kezelését szolgálja, hanem olyan, lényegi sajátosságokkal rendelkező végtermékként is, amelynek piaca van, amely eladható és megvásárolható.

Az előbbieknél megfelelően tehát a könyvtári tevékenység két csoportra osztható. Az egyik az alapinformációk kezelésével, a másik a róluk való információkkal (a másodlagos információkkal) kapcsolatos tevékenység.

Az első tevékenységi körbe tartozik:

- ♦ az állomány gyarapítása

A szerzők *La biblioteca Nacional como cabecera del sistema bibliotecario y su proceso de automatización c.*, lapunk számára készített összefoglalását Mohor Jenő tömörítette.

- ♦ az állomány megőrzése (raktári gondozás, a restaurálás és konzerválás, a tartósabb élettartalmú és jobb minőségű hordozókra való átmásolás);
- ♦ az információ szolgáltatása

A második csoportba sorolt szekunder információk létrehozását és kezelését célzó tevékenységi kör két részre bontható:

- ♦ Az információ létrehozása, az állományok leírása; minden gyűjteményt egyszer fel kell dolgozni, azonban az azonos dokumentumok más helyen történő újrafeldolgozása olyan pazarlás, amit az egyszeri feldolgozás többszöri felhasználása révén el kell kerülni. Ezért kulcsfontosságú az egységesített formátumok alkalmazása.
- ♦ A létrehozott információ terjesztése, kereskedelmi forgalomba hozható egyedi értéként.

A spanyol nemzeti könyvtárnak jelen pillanatban erre az utóbbi feladatra kell összpontosítania az erőit, hogy olyan feltételeket teremtsen, amelyek között a spanyol könyvtári rendszer számára értékes szolgáltatásokat nyújthat. Arról van szó, hogy a könyvtárnak túl kell lépnie a hagyományos működésén, melyben szerepe többnyire saját állományának egy behatárolt használói kör számára való közvetlen rendelkezésre bocsátására korlátozódott, a cédulakatalógusok és a nagy olvasótermek közvetítésével. A jövőben a nemzeti könyvtár egy országos számítógépes hálózatban működik, amely biztosítja a külföldi hálózatokhoz való hozzáférést is, lehetővé téve, hogy a használó a rendszer bármely pontján hozzájuthasson az őt érdeklő információhoz, és szükség esetén a példányhoz is, az ország bármely könyvtárában legyen is az állományban.

E kép valóra váltásának érdekében a Biblioteca Nacional megkezdte szervezete és működése korszerűsítését. A változások egy olyan globális stratégia részét képezik, amelyeknek célja a spanyol könyvtári rendszer számítógépes hálózatban való működésének elősegítése és koordinálása. A nemzeti könyvtár felkészül annak a vezető szerepnek az ellátására, melyet a hatályos szabályozás feladatául tűzött ki. Kívánatos lenne,

hogy a könyvtár ezt a szerepet ne csak törvény szabta köteletségének fogja fel, hanem közösségi küldetesként élje meg. A Biblioteca Nacional akkor lesz a spanyol könyvtári rendszer központi tényezője, ha a rendszert alkotó könyvtárak is annak ismerik el, s ha szolgáltatásai nemcsak elfogadhatók, hanem elfogadottak lesznek.

A tervek szerint a nemzeti könyvtárnak nem egyszerűen csak hatékony és rugalmas információs rendszert kell kiépítenie, hanem szükség lesz a könyvtárgépesítésben a kezdeményező készségére és a megfelelő technikai feltételekre is. Olyan rendszerre van szükség, amely a teljes spanyol könyvtári rendszert szolgálja. Ugyanakkor a nemzeti könyvtár nem mulaszthatja el azt az egyedülálló alkalmat, hogy saját problémáit is megoldja. Kezdetől fogva működik egy könyvtárosokból és informatikusokból álló munkabizottság azzal a céllal, hogy egyenként megvizsgálja a számítástechnika könyvtári alkalmazásának valamennyi aspektusát. A bizottság munkája az egyes moduloktól elvárt működés elemzésével folytatódik. A munkabizottság tevékenységének eddigi főbb eredményei a következők:

- ♦ A bibliográfiai információ elemzése és szerkezetének pontos meghatározása (a MARC formátumokkal való egybevetés), mely integrálja a könyvtári tevékenység három irányát: a bibliográfiai leírást, az egyes hozzáférési pontok egységesítését (azaz az „authority”-kat) és a példányok lokalizációját.
- ♦ Az adatbázisok metastruktúrájának meghatározása, a rekordok azonosításával és lényeges elemeinek leírásával, valamint az egyes rekordelemek tanulmányozása önmagukban és kapcsolatrendszerükben. Így több mint húsz elemet határoztak meg, melyek közül 15 kapcsolódik authority fájlokhoz, a többi pedig a különféle dokumentumtípusok bibliográfiai leírására szolgál. Másrészt több mint harminc kapcsolattípust definiáltak az egyes elemek között.
- ♦ Az elemek információtartalmának feldolgozása utólagos informatikai műveletekkel: az alfanumerikus és járulékos karakterek viselkedésének elemzése, kézi és automatikus központozás stb.
- ♦ A rendszerben az integrált információk kezelésére szolgáló eljárások definiálása: a bibliográfiai tételek megjelenítésének rendje és formátuma stb.

A tervezési és fejlesztési munkálatokkal párhuzamosan megindult az ideiglenes berendezkedés: a központi gép installálása és a személyzet elhelyezése. Ez a fázis 1990 márciusában fejeződött be, ekkor állt munkába a központi számítógép, a hozzá kapcsolódó lemez- és szalagegységek, a központi nyomtatók (egy lézer és egy sornyomtató), valamint az egyéb kiegészítő eszközök. Egy terem felszereltek húsz terminállal, amelyek a próbafuttatásokat és az oktatást segítették. Elkészült az épület ideiglenes kábelezése és a különböző épületek közti összeköttetés. A három épületben jelenleg összesen több mint 250 periféria működik: mikrogépek, terminálok, nyomtatók.

A fejlesztések során a bibliográfiai adatbázisok létrehozásával és működtetésével közvetlenül összefüggő folyamatok kaptak elsőbbséget: a katalogizálás, a nyilvántartások integrációja, a produktumok összegyűjtése és megszerkesztése. Második helyen emelték ki a szerzeményezést, a kölcsönzést és a reprográfiát. A modulok mindegyike gyakorlatilag már működik vagy próbaüzemi állapotban van. A katalogizáló modul, amely az egyik leglényegesebb a Biblioteca Nacional számára, már üzemszerűen használható.

Fontos munkálatok kezdődtek a géppel olvasható adatrögzítések (a korábbi rendszer több mint 90 ezer bibliográfiai és 300 ezer fölötti authority adata) és a más forrásból származó gépi adatok integrálása érdekében. Ez a munka mintegy másfél millió bibliográfiai és authority regisztrációt jelent a rendszer számára. Ezzel párhuzamosan retrokonverziót is végeznek (papírról gépi hordozóra). 1992 nyarára tervezik, hogy a nemzeti könyvtárban lévő valamennyi könyv leírása bekerül az adatbázisba. Kiegészítésként a többi dokumentumtípus (periodikumok, térképek, partitúrák, videókazetták, kéziratok) leírásainak beépítését is elkezdték.

Ha a Biblioteca Nacional integrált könyvtári rendszerének legfontosabb elemei működnek, és az ARIADNA adatbázisban a szignifikáns információk nagy tömege áll majd rendelkezésre, a könyvtár egy sor szolgáltatást indíthat el a spanyol könyvtári rendszer számára:

- IBERMARC formátumban feldolgozza és folyamatosan aktualizálja a különféle dokumentumtípusok bibliográfiai leírásait, valamint az authority- és állományadatokat;
- Más intézményekkel együttműködve megkezdheti a teljes kurrens spanyol kiad-

ványtermés katalogizálását. Ezt géppel olvasható formában bocsáthatja a könyvtárak rendelkezésére, melyek így megszabadulnak saját feldolgozási munkájuk jelentős részétől, s ugyanakkor - a nemzeti bibliográfia révén - az ország könyvtáraiban készülő bibliográfiai leírások is egységesebbek, színvonalasabbak lesznek;

- Épp így - mint már említettük - az ARIADNA adatbázisban a szisztematikus retrokonverzió és az adatintegrálás révén minden könyvtár rendelkezésére állnak majd a bibliográfiai leírások, s mindez elősegíti a meglévő források jobb hasznosítását, az információknak a korábbiaknál nagyobb koherenciáját, és végül, nagymértékben megkönnyítik az egyes könyvtárak saját retrokonverziós tevékenységét.

A fentiek nélkülözhetetlen elemeként a nemzeti könyvtár folyamatosan előállítja, karbantartja és terjeszti az egységesített besorolási adatokat, a teljes könyvtári rendszerben való hasznosítás céljából.

Mindezekon kívül van még egy javaslat, amely találkozik a már működő programok célkitűzéseivel: a központi katalógusok kezelése, más intézményekkel közösen. Ezzel lehetővé válna az információs hálózathoz tartozó különféle típusú könyvtárak számára bármely dokumentum lelőhelyének ismerete, ám ez az alapvető cél csakis együttműködéssel valósulhat meg. Végül, a korszerűsítés és korszerűsödés fő vonalai között megindultak a könyvtártechnikai kutatások is, melyek áldásos eredményeket hozhatnak az egész rendszer számára.

Befejezésül a Biblioteca Nacional falai között folyó, az új technológiák alkalmazásával kapcsolatos néhány programra szeretnénk utalni.

Először is, mind az intézményen belüli, mind pedig a külső kapcsolatait tekintve a nemzeti könyvtár informatikai tevékenységéhez nélkülözhetetlen infrastruktúra kiépítése érdekében egy integrált és flexibilis adatátviteli hálózatra van szükség. Ez végzi majd a belső tevékenység teljes adat- és információáramoltatását, ugyanakkor lehetővé teszi a külső környezethez való kapcsolódást is. Ezen az alapon tovább szélesíthető a programok köre, főként az olyanoké, amelyek az információtartalom és eredeti hordozója függetlenedését, a távolságok áthidalását teszik lehetővé.

Másrészt, az optikai lemezes adattárolás és -visszakeresés gyors fejlődése lehetővé teszi,

hogy ilyen módon tárjunk a felhasználó elé bizonyos információtartalmakat, mellyel az eredeti dokumentumhoz való közvetlen hozzáférés nélküli tanulmányozásra nyílik lehetőség. Ennek jegyében a Biblioteca Nacional egy, az ARIADNA adatbázishoz kapcsolódó, abból közvetlenül elérhető képparchivumot hoz létre optikai hordozón, az állományába tartozó dokumentumokról. Így az ARIADNA adatbázisban megtalált bibliográfiai leírás után azonnal megjeleníthető lenne az adott dokumentumról néhány jellemző kép. Az archívum feltöltése éppen úgy a kiépített adatátviteli hálózaton történne, mint a lekérdezés, az ARIADNA minden felhasználói pontján ugyanis - megfelelő grafikus terminál, illetve lézernyomtató segítségével - a képek megjeleníthetők lesznek. E képi archívumnak több szempontból is igen nagy jelentősége, használna lenne:

- A legfontosabb állományrészek tartalmát biztonsági másolat őrizhetné meg, még az eredeti fizikai megsemmisülése esetén is;
- A bibliográfiai jellegű tájékozódás, információkeresés esetén anélkül nyújt további tanulmányozási, betekintési lehetőséget, hogy az eredeti dokumentumot meg kellene mozgatni. Sokat segít a megfelelő dokumentum kiválasztásban, ha egy bibliográfiai leírás mellett azonnal megtekinthető az adott kiadvány tartalomjegyzéke, esetleg egy térképes vagy táblázatos oldala, rezüméje stb.
- Mindez nagy mértékben kímélné az eredeti dokumentumok fizikai állapotát, hiszen azok használata így korlátozható.

E téren végül meg kell említeni a nemzeti könyvtárban beindult ADMYTE programot, melynek célja, hogy a spanyol nemzeti könyvvagyon (bibliográfiai vagyon) megőrzésének, terjesztésének és tanulmányozásának egyik eszköze legyen. A spanyol és külföldi egyetemek közreműködésével, külső anyagi támogatással kidolgozott program lézerlemezekon kiadott digitális archívum megvalósítását célozza. Elsőként egy egy lemezből álló kiadványt készítenek, amely széles körű szövegválogatást, bibliográfiai-dokumentációs adatbázist és a szövegek tanulmányozásához és feldolgozásához szükséges segédprogramokat tartalmazna. A másik tervezett kiadvány egy nyitott sorozat, amely olyan szövegeket adna közre, mint a Nebrija nyelvtan és szótár vagy Palencia egyetemes szótárának faksimiléje és átirata.

A Biblioteca Nacional abban bízik, hogy korszerűsítési törekvése az általa kínált információk

jelentős gazdagodásához, szélesebb körű hozzáféréséhez vezet, és más intézmények hasonló programjaival együtt minden állampolgár számára egyaránt felhasználható információs közeget hoz majd létre.

Érdemes megemlíteni még a következő programokat is:

1. A Biblioteca Nacional állományában lévő publikációkhoz kapcsolódó optikai képarchívum felállítás. A keresett dokumentumnak – legyen bárhol is – az ARIADNA visszakereső rendszerben megtalált bibliográfiai leírásához kapcsolódva, legyen megjeleníthető vagy kinyomtatható néhány képe.

2. Belső kommunikációs hálózat kiépítése a könyvtár épületében

3. Szöveges információfeldolgozó rendszer kialakítása.

A számítógépesítés a könyvtárakban és a dokumentációs központokban meglévő információkhoz való hozzáférés lehetőségének megszorozását jelenti, ha a megfelelő struktúrákat létrehozuk. Ez viszont rendkívül lassú folyamat, tekintettel a feltöltéshez szükséges emberi munkaerő költséges voltára.

4. A fentihez kapcsolódva egy alprogram foglalkozik a nagyarányú retrokonverziós folyamatok során előforduló kettős feldolgozások automatikus felismerésével.

5. Online információtovábbító rendszer kialakítása.

Jelenleg a spanyol könyvtárakban azonos állományok párhuzamos feldolgozása folyik: ez a kvalifikált munkaerő túlzott és felesleges terhelését jelenti, ugyanakkor a különféle feldolgozások inkohereciáját és a feldolgozás időigényének növekedését eredményezi. A Biblioteca Nacional úgy véli, megoldja ezt a problémát, ha mint nemzeti bibliográfiai intézmény, a könyvtárak rendelkezésére bocsátja a kurrens nemzeti impresszum bibliográfiai feldolgozását. Ehhez szükség lesz az online adatátvitel lehetőségére, legalább a regisztrált könyvtárak számára, amelyek így pontosíthatják meglévő állományuk leírását. A rendszer minden könyvtár számára biztosítaná a szükséges leírások letöltésének lehetőségét.

5.1. Karakterkezelő program a bibliográfiai adatok cserélhetőségének szolgálatában. (A Biblioteca Nacional központi gépének nagygépes szabványa nem felel meg a PC-s ASCII-variációknak, ezért szükséges egy konverziós prog-

ram kifejlesztése a teljes spanyol karakterkészlet kezelésére.)

6. A CCITT X 500 (ISO 9594) szabványnak megfelelő adatstruktúra definiálása. A program a spanyol könyvtárak központi nyilvántartását szolgáló adatok konverzióját javasolja az említett adattár-szabványnak megfelelően, összefüggésben az Európai Közösség „Action Plan for Libraries” programjával.

7. A bibliográfiai leírásokhoz kapcsolódó hangrögzítés-tárolás. A képarchívumhoz hasonló megoldású összeköttetés az adatbázis hanglemeggyűjtemény és hangarchívum állományával.

8. Térképek interaktív videolemezen.

9. Interaktív videolemez Madridról. (A Biblioteca Nacional madridi vonatkozású dokumentumaiból szerkesztett szöveget, térképet, képet, valamint hangzóanyagot egyaránt tartalmazó lemez.)

10. Videotex szolgáltató központ. (A Biblioteca Nacional adatbázisainak hozzáférhetővé tételére videotexen keresztül.)

Az eddig említettekén kívül a könyvtár még a következő programokban vesz részt:

1. EDILIB: könyvtárak és könyvkereskedők európai elektronikus adatcseréje az online szerzeményezés érdekében.

2. EUROCARD: Európai kartográfiai tézaurusz

CD-ROM kiadási tervek:

1. Spanyol Nemzeti Bibliográfia. Monográfiák. (Az utolsó 15 év anyagának kiadása, három havi aktualizálással, terjesztése az angol, francia és német nemzeti bibliográfiai CD-ROM-ok mintájára.)

2. A külföldi időszaki kiadványok központi katalógusa. (Az ISDS és ISSN adatbázisok anyagából, a lelőhely-kódokból a spanyol könyvtári nyilvántartás adataiból állna össze. Kiadásának, terjesztésének a francia „Miriade” lenne a mintája.)

3. Authority fájl CD-ROM-on. (Az egységesített besorolási adatok, azaz a már jóváhagyott authority fájlok anyagának közreadása.)

4. Nem hagyományos dokumentumok leírásai CD-ROM-on. (A Biblioteca Nacional térkép, videokazetta, zenei nyomtatvány és kézirat állományának bibliográfiai leírásai.)

5. A katalógus-retrokonverzió eredményeinek (mintegy 800 ezer rekord) közreadása

Könyvmúzeum

Az eddigiekben ismertetett programok legtöbbje abba az irányba is mutat, hogy az OPAC közvetítésével egy állandó könyvmúzeum jöjjön létre, amely nemcsak statikusan, egy vitrinbe ki-

helyezve teszi láthatóvá anyagát, hanem a digitalizált képek segítségével szinte lapozható, és ugyanakkor lehetővé teszi az azonnali másolat-készítést is akár papírra vagy mágneses hordozóra.

Az ILIADA integrált könyvtári rendszer

A rendszert előállító Software AG csak 1986 végén, az ADABAS-TRS szövegviszakereső első verziójának megjelenésekor tűnt fel a dokumentációs piacon, ám azóta ott van, olyannyira, hogy 1989 októberében megnyerte azt a nyilvános tendert, amelyet a spanyol nemzeti könyvtár automatizálására írtak ki. Az 1988 novemberében meghirdetett tenderre a Software AG España és a Fujitsu együtt pályázott, felhasználva az ADABAS relációs adatbázis-kezelő, a NATURAL negyedik generációs nyelv, az ADABAS-TRS szövegviszakereső és a PREDICT aktív adat-szótár nyújtotta lehetőségeket. A rendszerterv kidolgozásánál igénybe vették a Biblioteca Nacional szakértelmét, s a tender elnyerését követően megkezdték az ILIADA (Integrated Library in ADABAS) integrált könyvtári rendszer kifejlesztését, kezdettől azzal a céllal, hogy nemzetközi szinten forgalmazható „library management” programcsomagot hozzanak létre. A rendszerfejlesztés során messzemenően figyelembe vették az ISO, ISBD, ISDS szabványokat, az IFLA ajánlásokat és a MARC formátumok számos változatát. Mivel az igények könyvtártípusok szerint különbözőek, a rendszer nyitott és rugalmas, azaz minden felhasználó továbbfejlesztheti

A „General Presentation: Integrated library in ADABAS. ILIADA. Software AG.” anyagát Mohor Jenő tömörítette.

saját igényei szerint, integrálhatja meglévő más rendszerével, maga alakíthatja ki a számára megfelelő információ-struktúrát. A leginkább általános alrendszerek (katalogizálás, keresés, kölcsönzés) esetében kevesebb egyéni módosítás várható, míg a gyarapítás, kiadványszerkesztés, külső adatcsere alrendszerei igen erősen lehetnek kitéve a felhasználó egyedi igényei szerinti alakításnak.

Az ILIADA információs struktúrája három nagy tömbön alapul: az „authority-k”, a bibliográfiai rekordok és az állományi és elhelyezkedési adatok tömbjén. Az „authority” természetesen kiterjed a szerzőkre, címekre és rész címekre, egységesített címekre, tárgyszavakra és sorozatokra. A bibliográfiai rekordok különböző formátum-típusúak lehetnek (monográfia, időszaki kiadvány, analitikus, régi nyomtatvány, kézirat, térkép, nem vetíthető vizuális anyag, vizuális anyag, zenemű, hangrögzítés, mikroformátum, videofelvétel, számítógépes fájl – a Biblioteca Nacional jelenlegi igényei szerint). A rekordok között különféle kapcsolat létesíthető, többek között előzmény-folytatás, fő- illetve alsorozat, amelybe az adott mű tartozik, az eredeti nyelvű kiadás rekordja, fordítások rekordjai, különszámok és így tovább.

Az állományi és a lokális adatok tárolására kétféle rekordtípus (az ILIADA szóhasználatára szerint „entitás”) szolgál, egyik a fizikai példányt képviseli – ezt használja a kölcsönzési alrendszer –, a másik a példányok bármiféle szempont szerinti csoportosítását teszi lehetővé.

Az ILIADA információs struktúrájának nyitottsága és rugalmassága lehetővé teszi, hogy a felhasználó új rekordtípust (entitást) hozzon létre, vagy meglévőt töröljön; a rekordtípus szerkezetén módosítson, mező vagy almező hozzátevésével, törlésével vagy módosításával; rekordok közötti új kapcsolattípusokat alakítson ki vagy módosítsa azok szerkezetét.

Mindez csak az információstruktúrát, a rendszer „tartalmát” érinti és független annak elérési pontjaitól. Az ILIADA filozófiája a „tartalmat” és a visszakeresést egymástól elkülönítve kezeli. A hozzáférési pontokat, a visszakeresés lehetséges szempontjait a felhasználó szabadon, bármikor (nemcsak az installálás alkalmával, hanem a rendszer működésének bármely pillanatában), igényei szerint definiálhatja vagy módosíthatja. Az ILIADA nyolc alrendszere közül három (a keresési, katalogizáló és a kölcsönzési) teljes mértékben a végfelhasználót szolgálja.

A kereső alrendszer alfabetikus és szóveges keresést tesz lehetővé, segítségül adja az indexek, az „authority”-k megtekinthetőségét, lehetőséget nyújt bármely irányú csonkolásra, Boole- és relációs operátorok használatára, a korábbi keresések megőrzésére és összesítésére stb. Az eredmény megjelenítésekor tetszés szerinti formátum (MARC, ISBD stb.) választható. A kereső funkció interaktív és kötegelt üzemmódban egyaránt használható, tehát SDI jellegű keresésre is alkalmas. A katalogizáló alrendszer (melyben új rekordokat lehet létrehozni, törölni, meglévőket módosítani és másolni) kötegelt vagy interaktív módon működtethető, ez utóbbi egyúttal a hozzáférési pontok indexelését is, és az új rekord azonnali használatba vételét, bármely alrendszerben való felhasználhatóságát jelenti. Az alrendszer – természetesen – biztosítja a már kötegelt adatok tetszőleges felhasználását, a szembesítést az „authority”-kkel, a kötelező és optimális elemek ellenőrzését, az általános (pl. a leírási szabályokat tartalmazó) és az egyes elemekre vonatkozó segítő programok (help)ek használatát és a rekord hozzáférhetőségének ellenőrzését a használó jogosultsága és szervezeti helye, a rekord státusa és típusa szerint egyaránt. Az alrendszer lehetővé teszi a különféle könyvtári központok közötti osztott katalogizálást, az „authority”-k központi kezelésével. A kölcsönzési alrendszer az állomány bármely darabjának bármilyen mozgását hivatott követni: a kölcsönzés bármely formáját, a kötészetre küldést, a bel-

ső állománymozgásokat és az eseti kihelyezéseket (pl. kiállítás stb.). Funkcionálisan mindezt a használó (kölcsönző), a kérés (előjegyzés) és az állománymozgás blokkjaiban kezeli a rendszer.

A struktúra-definíciókat biztosító és az adminisztrációs alrendszer teszi könyvtár- és könyvtáros-közelivé, egyedi kívánságok szerintre szabhatóvá a teljes rendszert.

A szerkesztő és információcsere alrendszer egyrészt címkék, katalóguscédulák és katalógusok szerkesztését, másrészt ISDS, valamint az IBERMARC és a UNIMARC formátumú rekordok cseréjét teszi lehetővé.

A szerzeményezési alrendszer a kötelezpéldány, vétel, csere, ajándék gyanánt érkező állományegységeket kezeli, nyilvántartja a szállítókat, a kéréseket, megrendeléseket és gazdasági nyilvántartásokat vezet, valamint tartalmazza az időszaki kiadványok megrendeléséhez, érkeztetéséhez, nyilvántartásához szükséges elemeket is.

A másolatszolgáltatást külön alrendszer segíti, egyrészt a szolgáltatás statisztikai nyilvántartását (és különféle szempontok szerinti elemzését), másrészt gazdasági-pénzügyi nyilvántartását és bonyolítását téve lehetővé.

Az ILIADA általános tulajdonságai közül kiemelendő a többnyelvűség. A könnyen lefordítható rendszer kilenc nyelv között tud bármely pillanatban váltani. Egyszerű kezelését a többnyelvű parancs-készlet, a tetszés szerinti menü- vagy parancs-használat, a képernyő alján jelzett billentyű-funkciók, a részletes és sokoldalú help-rendszer és az ablak-technika alkalmazása biztosítja. Beépített hozzáférés-ellenőrző rendszere nagy biztonságot nyújt, és minden egyes felhasználó számára lehetővé teszi jogosultságainak definiálását. Az ILIADA nyitott rendszer, azaz integrálható más információs rendszerekkel, könnyű az adatexport és -import, illetve széles körben forgalmazható, különféle körülményekhez parameterizálható. Jelenleg IBM, Siemens, Fujitsu és Wang hardver-konfigurációkon üzemelhet, rövidesen elkészül a DEC-es változat. Egyaránt működik DOS, OS, OS/VS, VM/CMS, MVS, BS2000, VS operációs rendszerekkel, UNIX változata most készül. Adatbázis-kezelő rendszere az ADABAS, melyhez a NATURAL 2, a PREDICT és az ADABAS/TRS járul. Opcionális szoftver-feltétel még a NATURAL SECURITY, az ADVANCED FACILITIES és a CONFORM kiegészítő szoftver-elemek.